

QUADERNS D'AVALUACIÓ. 6

SETEMBRE DE 2006

& |·| ç é ï
El coneixement
à i y 's ç
de llengües
ñ 's ó à ç
a Catalunya
ü & ? ç &

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
i Universitats

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

SUMARI

- 1 PRESENTACIÓ
- 4 EL CONEIXEMENT DE LENGÜES A CATALUNYA
- 56 UNA REVISIÓ DELS PROGRAMES D'IMMERSIÓ EN FRANCÈS AL CANADÀ
Fred Genesee
- 78 RESULTATS DE L'ALUMNAT QUE PARTICIPA EN PROGRAMES DE LENGUA DUAL ALS ESTATS UNITS
Kathryn Lindholm-Leary
- 95 ELS USOS LINGÜÍSTICS EN L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA A CATALUNYA: SITUACIÓ, TENDÈNCIES I PERSPECTIVES
F. Xavier Vila i Moreno i Mireia Galindo
- 114 REVISTA DE LLIBRES I PUBLICACIONS DEL CONSELL
- 116 PUBLICACIONS RECENTS DEL CONSELL

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
i Universitats

Edició
Servei de Difusió i Publicacions

Disseny gràfic
Estudi Carme Vives / Núria Tresserra

Tiratge: 4.000 exemplars

ISSN: 1885 - 9038

Dipòsit legal: B - 8.744 - 2006
Impressió: Treballs Gràfics S.A.

Si voleu més informació o voleu fer-nos qualsevol suggeriment, no dubteu a posar-vos en contacte amb nosaltres mitjançant la pàgina web del Consell:

www.gencat.net/educacio/csda/index.htm

PRESENTACIÓ

En els darrers vint anys, el sistema educatiu català ha viscut una profunda transformació legal en l'àmbit lingüístic. Ha passat de ser unilingüe en castellà (fins al 1978) a tenir legalment el català com a llengua d'ús habitual en l'ensenyament a partir de la Llei de política lingüística de 1998. En l'entremig, la promulgació de la Llei de normalització lingüística de 1983, i l'aplicació consegüent del programa d'immersió de manera voluntària en diversos centres educatius, van començar a implantar l'ús del català com a llengua vehicular en l'ensenyament. Ara, el nou Estatut de Catalunya (2006) reconeix que el català és la llengua d'aprenentatge en l'ensenyament i equipara el dret i el deure de conèixer i usar tant el català com el castellà a Catalunya (articles 6.1 i 6.2).

Fa més de vint anys, doncs, que Catalunya va optar pel model d'ensenyament en català amb un objectiu triple: en primer lloc, desenvolupar la competència oral i escrita tant en català com en castellà de tot l'alumnat. Aquest objectiu ha estat assolit de manera raonable, com ho demostren diversos estudis d'avaluació de finals de la dècada dels noranta que proven que aquest model d'immersió s'ha mostrat eficaç per desenvolupar la competència en català sense cap cost per al domini del castellà ni per a l'assimilació dels altres continguts acadèmics, i això tant per a l'alumnat castellanoparlant com per al catalanoparlant.¹ En segon lloc, es pretenia fomentar la cohesió social i evitar la segregació de l'alumnat –i de la societat en general– en dues comunitats lingüístiques incomunicades, cosa que també s'ha aconseguit raonablement. I, finalment, l'ensenyament en català pretenia promoure l'ús del català en un context històric i social en què la llengua ha estat minoritzada políticament i socialment. Aquest objectiu no ha estat assolit encara de manera satisfactòria, com es posa de manifest en l'article de F. Xavier Vila i Mireia Galindo que clou aquest número dels *Quaderns d'avaluació*.

L'any 2006, els reptes lingüístics que afronta el sistema educatiu català continuen essent els mateixos: assegurar el coneixement del català i del castellà al final de l'escolarització obligatòria, promoure l'ús del català i fomentar la cohesió social, cosa que és absolutament imprescindible davant de la presència cada vegada més nombrosa de la nova immigració i de comunitats lingüístiques molt diferents en el nostre territori. Atès que són els centres educatius els qui primer faciliten l'entrada a la nostra societat d'aquest alumnat i de les seves famílies, des del Departament d'Educació i Universitats i davant el repte de construir una Catalunya cohesionada, acollidora i oberta, s'ha elaborat el Pla per a la llengua i la cohesió social, l'objectiu general del qual és potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural i la llengua catalana en un marc plurilingüe.

Al mateix temps, en una societat globalitzada i competitiva com la nostra, el coneixement de la llengua anglesa és una necessitat bàsica, una habilitat cada vegada més necessària tant en les relacions socials com en el món laboral, per la qual cosa el sistema educatiu ha de proporcionar a l'alumnat els instruments i recursos necessaris perquè el seu domini de l'anglès li permeti comunicar-se amb prou fluïdesa al final de la seva escolarització.

L'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües té implicacions de moltes menes: cognitives, comunicatives, culturals i, també, identitàries, de sentiment de pertinença a una o més comunitats lingüístiques. En el cas del nostre país, l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües és objecte d'un debat important fora del context estrictament escolar que mostra interessos diferents, contraposats, fàcilment posats en evidència en els debats polítics i que es poden arribar a crispar en els moments de canvi. És evident que el coneixement de les llengües per part de l'alumnat de Catalunya provoca comentaris equívocs en funció de la lectura política que se'n vulgui fer. El que cal, però, és una reflexió serena a partir de les dades que ens proporcionen estudis d'avaluació recents i de contrastada solvència.

L'article que obre el número 6 dels *Quaderns d'avaluació* recull dades de resultats sobre el coneixement de llengua catalana, castellana i anglesa en diferents estudis en què ha intervingut el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu des del 1999. En les diferents etapes educatives avaluades (primària i secundària), els resultats demostren que l'aprenentatge en català no desvirtua el coneixement d'altres matèries del currículum ni del castellà, ja que els resultats globals obtinguts per l'alumnat de Catalunya són equivalents als obtinguts per l'alumnat d'Espanya. Pel que fa a la llengua anglesa, que hem de tenir en compte que és la tercera que aprèn l'alumnat de Catalunya durant l'escolarització, els resultats obtinguts posen de manifest mancances notables, que s'hauran de corregir.

Els tres articles que segueixen conviden a la reflexió sobre diversos aspectes relacionats amb l'aprenentatge en contextos plurilingües i corroboren les dades de resultats de Catalunya. En el primer, Fred Genesee revisa els programes d'immersió en francès al Quebec tot aportant dades d'avaluació interessants. Resumint molt, Genesee conclou que l'alumnat que participa en programes d'immersió obté els mateixos resultats acadèmics i d'anglès que l'alumnat escolaritzat en una escola on l'ensenyament es fa només en anglès i, a més a més, obté un nivell de coneixement de francès més alt. El mateix passa amb l'alumnat amb risc de fracàs escolar, la qual cosa dona un valor afegit a la participació en aquests programes. L'article de Kathryn Lindholm-Leary analitza els resultats de l'alumnat matriculat en programes de llengua dual (anglès i espanyol) als Estats Units d'Amèrica i arriba a conclusions idèntiques: l'alumnat d'aquests programes obté resultats acadèmics comparables o superiors als de l'alumnat escolaritzat en una sola llengua, desenvolupa actituds positives envers l'escola i les matèries curriculars i no deixa

abans d'hora els seus estudis encara que pertanyi al grup amb percentatge més alt de risc d'abandonament escolar. El tercer article, de Vila i Galindo, analitza els comportaments lingüístics dels escolars d'educació primària de Catalunya tant en l'àmbit acadèmic com en el de les relacions personals i demostra amb dades que el castellà és la llengua predominant als patis de les escoles. El Departament d'Educació i Universitats ha de tenir alguna cosa a dir aquí: ha d'establir mesures efectives per començar a modificar aquesta dinàmica que es dona als centres de primària i ha de saber què passa als centres de secundària. L'avaluació exhaustiva de l'educació secundària obligatòria que s'ha fet aquest 2006, i que inclou un estudi específic d'usos lingüístics de l'alumnat, esperem que ens aportarà les dades necessàries per reflexionar en aquest sentit.

Joaquim Prats Cuevas

President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

Nota

1 Joaquim Arnau, «Llengües i educació a Catalunya: valoració de l'experiència realitzada i perspectives de futur», dins Joan Perera (ed.), *Plurilingüisme i educació: els reptes del segle XXI. Ensenyar llengües en la diversitat i per a la diversitat*, Barcelona, Universitat de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació, p. 115-137.

EL CONEIXEMENT DE LENGÜES A CATALUNYA

ÍNDEX

1. El coneixement de la llengua catalana	7
1.1. Educació primària	7
1.2. Educació secundària obligatòria	13
2. El coneixement de la llengua castellana	19
2.1. Educació primària	19
2.2. Educació secundària obligatòria	28
3. El coneixement de la llengua anglesa	34
3.1. Educació primària	34
3.2. Educació secundària obligatòria	39
3.3. Batxillerat	47
4. Conclusions	51

El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (CSd'A) disposa de dades sobre el coneixement de la llengua catalana, la llengua castellana i la llengua anglesa en diverses etapes del sistema educatiu a partir de diferents avaluacions realitzades fonamentalment des de l'any 1999.

La majoria de les avaluacions que es tenen en compte aquí han estat dutes a terme en coordinació amb organismes d'avaluació estatals com l'INECSE (Instituto Nacional de Evaluación del Sistema Educativo: actualment Instituto de Evaluación) o amb organismes internacionals com l'OCDE (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic), que promou el projecte PISA (Programme for International Student Assessment). Per tant, proporcionen dades que permeten comparar els resultats obtinguts per l'alumnat català en el coneixement de llengües (català, castellà i anglès) amb els obtinguts per alumnes a escala estatal (inclosos els de Catalunya) o per alumnes d'altres sistemes educatius.

D'altra banda, els resultats de llengua anglesa obtinguts per l'alumnat de Catalunya al final del batxillerat es comparen amb un nivell de certificació oficial com és el cicle elemental de les escoles oficials d'idiomes de Catalunya (EOI). Les proves de competèn-

La majoria de les avaluacions analitzades permeten comparar els resultats obtinguts a Catalunya i a l'Estat espanyol.

cies bàsiques aplicades a Catalunya des del 2001 ofereixen dades comparatives entre cursos i cicles. Elaborades per la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa, són una eina per a l'avaluació interna dels centres educatius. La taula núm. 1 permet veure els estudis d'avaluació analitzats:

Taula 1 ■ Avaluacions analitzades

	Avaluacions	Comparacions de resultats amb:
Educació primària	• Educació primària 2003 (INECSE). Sisè curs (12 anys) • Avaluació de la llengua anglesa en l'educació primària 1999 (INECSE). Sisè curs (12 anys) • Competències bàsiques 2001 i 2003 (CSd'A). Quart curs (10 anys)	Espanya Espanya
ESO	• Educació secundària 2000 (INECSE). Quart curs (16 anys) • Avaluació de la llengua anglesa en l'ESO 2001 (INECSE). Segon (14 anys) i quart curs (16 anys) • PISA 2003. Alumnat de 15 anys • Competències bàsiques 2002 i 2004 (CSd'A). Segon curs (14 anys)	Espanya Espanya 41 països

Batxillerat

- La situació de la llengua anglesa en el batxillerat a Catalunya 2000-2004 (CSd'A). Segon de batxillerat (18 anys)

Certificació cicle elemental d'EOI

La taula núm. 2 permet veure quina llengua s'avalua en cada un dels nivells educatius.

Taula 2 ■ Llengües avaluades

	catalana	castellana	anglesa
Educació primària	●	●	●
ESO	●	●	●
Batxillerat			●

Pel que fa a l'anàlisi de dades, els resultats es presenten en puntuacions mitjanes de percentatges d'encerts, que indiquen el tant per cent d'encerts que ha obtingut l'alumnat en una prova o en una part concreta de la prova, que segons la taula d'especificacions correspon a una habilitat avaluada o a un ítem concret. Aquests resultats permeten conèixer la tendència general d'assoliment d'uns objectius/continguts i són analitzats estadísticament d'acord amb la teoria clàssica dels tests (TCT).

Els resultats també es donen d'acord amb una escala de rendiment que situa l'alumnat en nivells de competència segons la puntuació obtinguda en funció de les característiques dels ítems contestats correctament a partir de la teoria de resposta a l'ítem

(TRI). En aquest cas, l'anàlisi estadística dels resultats és més complexa, ja que es correlacionen més estretament amb nivells de coneixements i habilitats implícits en les tasques proposades.

D'altra banda, l'avaluació de les competències bàsiques ens proporciona dades sobre l'assoliment de les habilitats en llengua catalana, castellana i anglesa de l'alumnat de 4t curs de l'educació primària (10 anys) i de 2n curs de l'educació secundària obligatòria (14 anys). Els resultats es presenten en percentatges d'alumnat que supera la competència avaluada en cada cas. Una competència determinada s'avalua amb activitats concretes i es calcula el tant per cent d'alumnat que la supera en funció d'un criteri establert prèviament, que fixa que la competència se supera si s'obté al voltant del 65% de la puntuació en les activitats proposades.

1. EL CONEIXEMENT DE LA LLENGUA CATALANA

1.1. Educació primària

L'avaluació de l'educació primària del 2003 ens proporciona dades sobre el coneixement de la llengua catalana de l'alumnat de 6è curs en les habilitats de comprensió oral, comprensió escrita i expressió escrita. La mostra avaluada ha estat de 2.105 alumnes, provinents de 100 centres de Catalunya. Aquests 100 centres inclouen els 63 que formen part de la mostra estatal en l'avaluació impulsada per l'INECSE i els 37 amb què s'ha ampliat l'esmentada mostra perquè sigui representativa del territori català.

La comprensió oral avalua quatre nivells de comprensió: la interpretació literal de la informació escoltada, la capacitat de reorganitzar aquesta informació i de fer-ne una interpretació inferencial i una interpretació crítica. Els resultats mostren que l'alumnat entén el sentit general del text escoltat, que el sap organitzar correctament, però que manifesta dificultats a l'hora de relacionar la informació amb els coneixements assolits anteriorment (nivell de comprensió inferencial).

La comprensió escrita valora la destresa en la lectura literal, l'aptitud de reorganitzar la informació i la capacitat de fer-ne una lectura inferencial i una interpretació crítica a partir de preguntes construïdes sobre textos literaris, informatius i verboicònics. Els resultats mostren que l'alumnat entén millor els textos informatius i pitjor els verboicònics. En aquest darrer cas, manifesta prou destresa en la interpretació

3.2. Educació secundària obligatòria

L'avaluació de la llengua anglesa en l'educació secundària obligatòria del 2001 proporciona dades sobre el coneixement de la llengua anglesa de l'alumnat de 2n i de 4t curs d'ESO en les habilitats de comprensió oral, comprensió escrita, expressió escrita, expressió oral, reflexió sobre la llengua i aspectes socioculturals. La mostra avaluada és de 128 centres, 2.988 alumnes de 2n d'ESO i 2.786 alumnes de 4t d'ESO. Aquests 128 centres inclouen els 28 que formen part de la mostra estatal en l'avaluació impulsada per l'INECSE i els 100 amb què s'amplia l'esmentada mostra perquè sigui representativa del territori català. La prova d'expressió oral s'aplica a una submostra de 20 centres i 198 alumnes de 2n i 197 de 4t d'ESO.

La comprensió oral mesura la capacitat de l'alumnat de comprendre informació específica de diversos missatges orals relatius a situacions habituals de comunicació i de comprendre informació global de missatges orals referits a situacions o esdeveniments coneguts, emesos directament per parlants o mitjans de comunicació.

La comprensió escrita mesura la capacitat d'extreure informació global i específica de diferents tipus de textos adequats a les capacitats i interessos de l'alumnat i relacionats amb situacions de comunicació habituals.

L'expressió escrita mesura la capacitat de produir missatges escrits (producció guiada) utilitzant recursos lingüístics.

L'expressió oral mesura la capacitat de l'alumnat de produir missatges en situacions de comunicació conegudes, tot utilitzant recursos lingüístics i no lingüístics.

La reflexió sobre la llengua mesura la capacitat de l'alumnat de pensar sobre el funcionament del sistema lingüístic de les estructures més bàsiques de la llengua anglesa.

Els aspectes socioculturals valoren la capacitat de l'alumnat d'iniciar-se en una actitud receptiva i crítica respecte a la cultura anglosaxona i d'utilitzar aquesta informació per reflexionar sobre la cultura pròpia.

La taula núm. 19 mostra els resultats globals i parcials obtinguts en la prova de llengua anglesa per l'alumnat de 2n i de 4t curs d'ESO de Catalunya. El resultat

El percentatge d'encerts en llengua anglesa en l'ESO és molt desigual en les diferents habilitats avaluades.

global no inclou els resultats obtinguts en la prova d'expressió oral (submostra). Com en l'educació primària, el percentatge d'encerts és molt desigual en les diferents parts de la prova.

Taula 19 ■ Resultats en percentatge d'encerts en llengua anglesa. Avaluació secundària obligatòria 2001

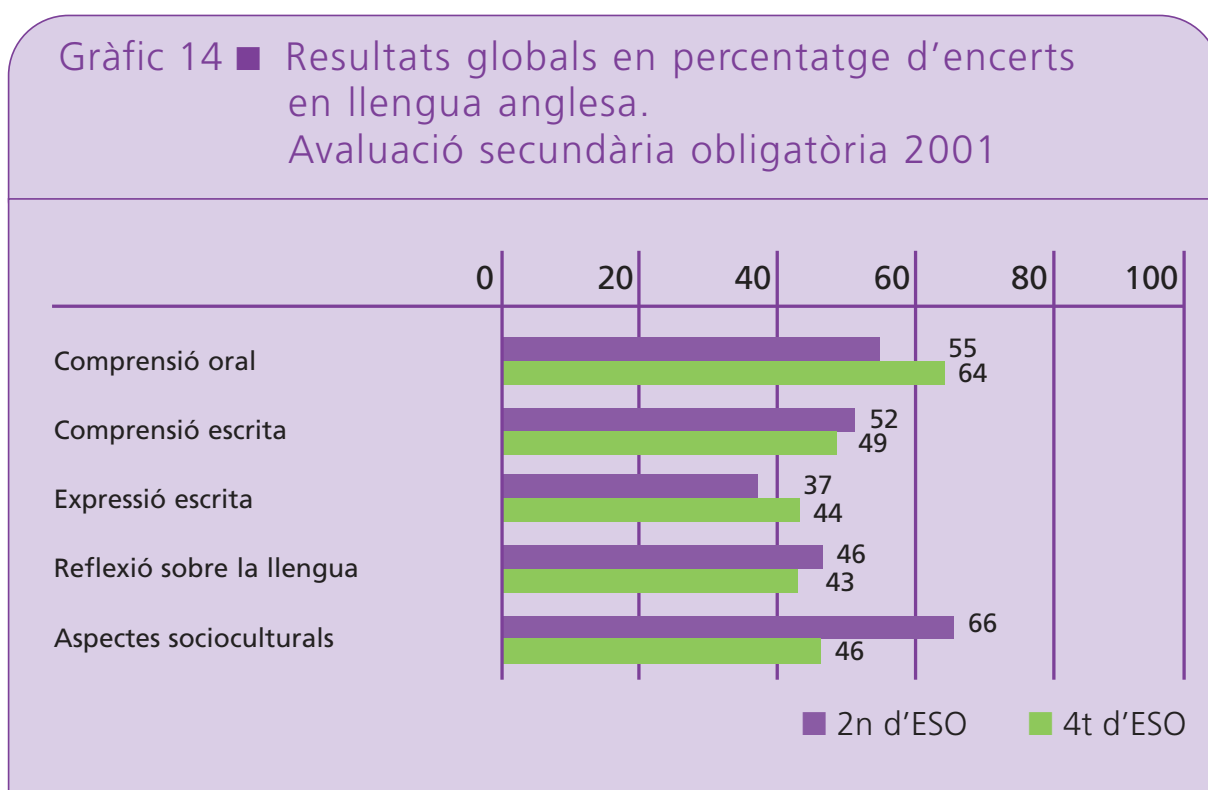
Habilitats avaluades	Percentatge d'encerts	
	2n d'ESO	4t d'ESO
Comprensió oral	55%	64%
Segons el tipus d'activitat		
Comprensió de missatges orals amb suport visual	43%	54%
Comprensió de missatges orals informatius narratius amb suport d'àudio	66%	68%
Comprensió de missatges orals informatius dialogats amb suport d'àudio	65%	75%
Segons les habilitats de comprensió		
Identificació d'informació específica	50%	75%
Associació	69%	40%
Reorganització	86%	53%
Comprensió escrita	52%	49%
Segons el tipus de text i activitat		
Comprensió escrita de textos informatius narratius	54%	49%
Comprensió escrita de textos informatius en formade diàleg	51%	—

Segons les habilitats de comprensió		
Identificació d'informació específica	71%	67%
Inferència	33%	49%
Reorganització	50%	47%
Expressió escrita	37%	44%
Producció guiada mitjançant transferència d'informació	37%	31%
Producció guiada mitjançant claus visuals	40%	—
Producció guiada oberta amb un model	—	49%
Adequació	37%	85%
Correcció	37%	41%
Reflexió sobre la llengua	46%	43%
Aspectes morfològics	48%	50%
Aspectes semàntics	38%	19%
Aspectes sintàctics	46%	36%
Aspectes socioculturals	66%	46%
Coneixement	58%	46%
Inferència	81%	49%
Global	50%	51%
Expressió oral (submostra)	53%	54%

Encara que el percentatge global d'encerts és similar entre 2n i 4t d'ESO i es mou al voltant del 50%, els percentatges globals de cada una de les habilitats avaluades en els dos cicles oscil·len més o menys en funció de l'habilitat en qüestió. A 4t d'ESO, si bé ha augmentat el percentatge d'encerts en comprensió oral, que se situa per sobre del 60%, els altres percentatges no arriben en cap cas al 50%.

L'expressió oral s'ha avaluat en una submostra. Més del 50% de l'alumnat de 2n i de 4t d'ESO ha estat capaç de seguir una conversa interactuant amb el seu interlocutor, ha entès l'interlocutor i s'ha fet entendre. La seva pronunciació ha estat comprensible i el vocabulari utilitzat ha estat variat i adequat. Pel que fa a la competència gramatical, la meitat de l'alumnat de 2n i de 4t d'ESO ha utilitzat una gamma variada d'estructures orals, tot i que amb errors.

El gràfic núm. 14 mostra els resultats globals comparatius de la prova de l'alumnat de 2n i de 4t d'ESO en les cinc habilitats avaluades.

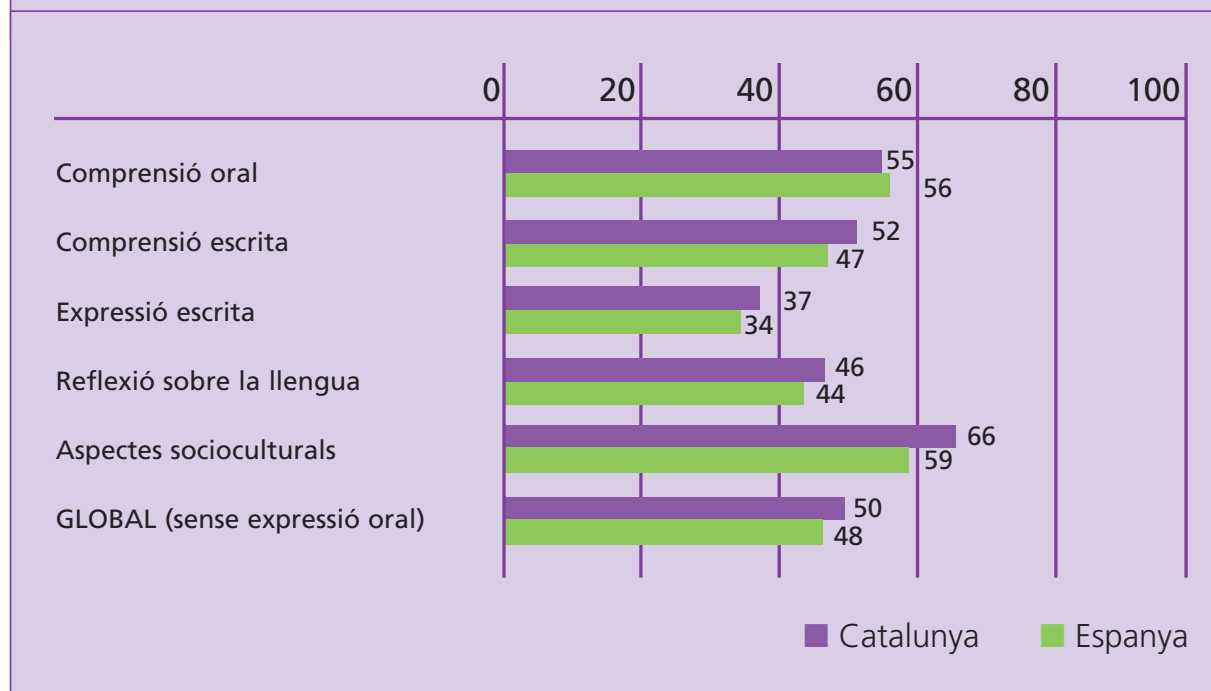
Com es pot observar, el percentatge d'encerts a 4t d'ESO augmenta en l'habilitat de comprensió oral i expressió escrita, tot i que en aquest segon cas tampoc no arriba al 50%. En les altres habilitats avaluades, el percentatge d'encerts disminueix respecte a 2n d'ESO.

Si es comparen els resultats en llengua anglesa obtinguts per l'alumnat de Catalunya i l'alumnat d'Espanya en l'educació secundària obligatòria, es pot observar que el percentatge d'encerts es troba en un nivell similar tant en el 2n curs com en el 4t. El gràfic núm. 15 mostra que la comprensió oral és l'única habilitat en què el percentatge d'encerts és lleugerament superior en l'alumnat de 2n d'ESO d'Espanya.

El percentatge global d'encerts en llengua anglesa de l'alumnat de Catalunya i d'Espanya és molt similar (al voltant del 50%), tant a 2n com a 4t d'ESO.

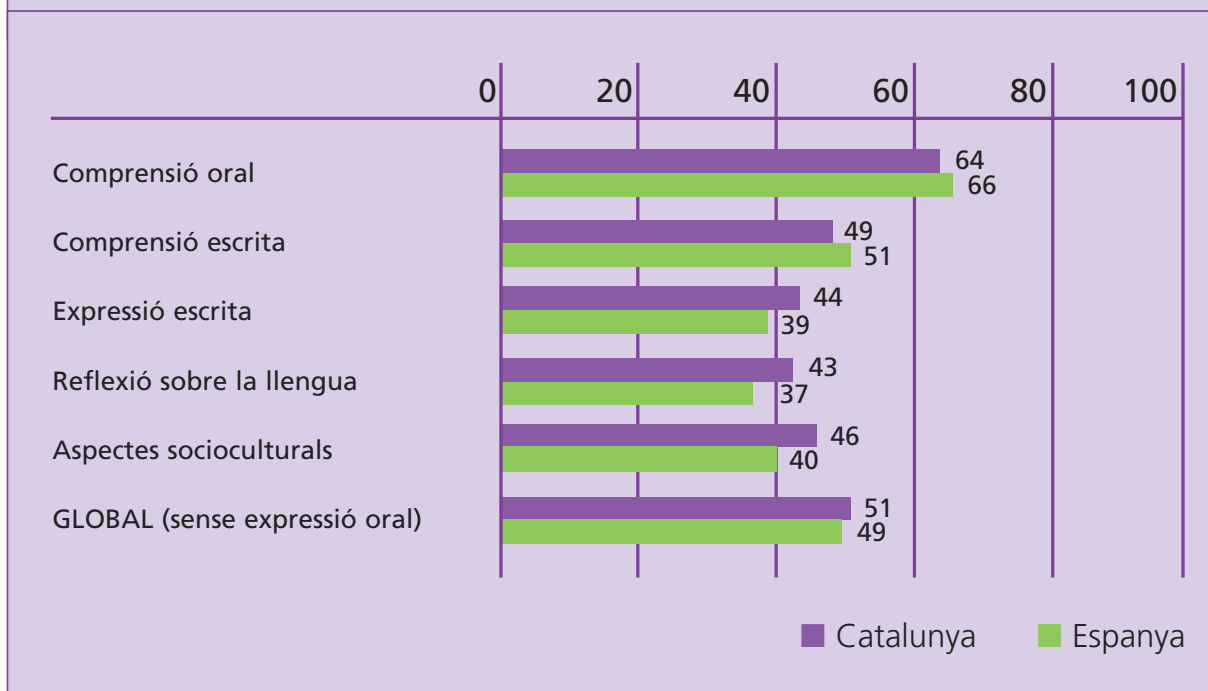
L'expressió oral s'ha avaluat a Espanya en una submostra de 343 alumnes, que ha obtingut un percentatge d'encerts del 50%. S'ha avaluat la interacció, la pronunciació, la competència gramatical i el vocabulari i la cohesió.

Gràfic 15 ■ Resultats globals en percentatge d'encerts de l'alumnat de Catalunya i d'Espanya en llengua anglesa a 2n d'ESO. Avaluació secundària obligatòria 2001

El gràfic núm. 16 mostra que la comprensió oral i la comprensió escrita són les dues habilitats en què el percentatge d'encerts és lleugerament superior en l'alumnat de 4t d'ESO d'Espanya.

Gràfic 16 ■ Resultats globals en percentatge d'encerts de l'alumnat de Catalunya i d'Espanya en llengua anglesa a 4t d'ESO. Avaluació secundària obligatòria 2001

L'expressió oral s'ha avaluat a escala estatal en una submostra de 344 alumnes, que ha obtingut un percentatge d'encerts del 49%. S'ha avaluat la interacció, la pronunciació, la competència gramatical i el vocabulari i la cohesió.

Així, doncs, els resultats en percentatge d'encerts en llengua anglesa obtinguts per l'alumnat de Catalunya i d'Espanya d'educació secundària obligatòria són molt similars, tant a 2n com a 4t curs. El percentatge d'encerts global es mou al voltant del 50% i hi ha habilitats avaluades que presenten moltes deficiències, com l'expressió escrita.

Si es comparen els resultats en percentatge d'encerts en llengua anglesa obtinguts per l'alumnat de Catalunya al final de la seva educació primària i en els dos cicles de l'educació secundària obligatòria, es constata que en general el percentatge d'encerts és més alt al final de l'educació primària que al final de l'educació secundària obligatòria (4t curs d'ESO). Cal destacar la disminució percentual de la comprensió oral (9 punts) i que l'expressió escrita és l'habilitat amb un percentatge d'encerts més baix en totes les etapes educatives avaluades.

Les mateixes consideracions són vàlides aplicades als resultats obtinguts per l'alumnat d'Espanya, que també obté un percentatge d'encerts més alt al final de l'educació primària que al final de l'educació secundària obligatòria. La diferència percentual de la comprensió oral (4 punts) entre els dos nivells educatius no és tan alta com la que es dona amb l'alumnat de Catalunya, i l'expressió escrita també és l'habilitat amb un percentatge d'encerts més baix en totes les etapes educatives avaluades (taula núm. 20).

El percentatge global d'encerts en llengua anglesa és més alt al final de l'educació primària que en l'ESO, tant a Catalunya com a escala estatal.

Taula 20 ■ Resultats globals de llengua anglesa en percentatge d'encerts (TCT) de l'alumnat de Catalunya i d'Espanya en l'educació primària (1999 i 2003) i l'ESO (2001)

	Educació primària		2n ESO	4t ESO	2n ESO	4t ESO
	Catalunya 1999	Espanya 1999	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
Comprensió oral	71%	68%	55%	56%	64%	66%
Comprensió escrita	52%	57%	52%	47%	49%	51%
Expressió escrita	33%	32%	37%	34%	44%	39%
Expressió oral	65%	53%	53%	50%	54%	49%
Global (sense expressió oral)	56%	54%	50%	48%	51%	49%

Tinguem en compte que el currículum de l'educació primària insisteix molt en la comunicació oral.

En resum, els resultats obtinguts en llengua anglesa per l'alumnat de Catalunya i d'Espanya són similars, tant en l'educació primària com en l'educació secundària obligatòria. Tant l'alumnat de Catalunya com el d'Espanya obté un percentatge d'encerts inferior al final de l'ESO que al final de l'educació primària.

L'expressió escrita és l'habilitat amb un percentatge d'encerts més baix en totes les etapes educatives avaluades.

L'avaluació de les competències bàsiques, duta a terme en els cursos 2002 i 2004, ens proporciona dades sobre les habilitats en llengua anglesa de l'alumnat de 2n curs de l'educació secundària obligatòria (14 anys). La mostra avaluada pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu ha estat de 3.329 alumnes el 2002 i de 3.232 el 2004, que corresponen a 125 centres en cada cicle. Els resultats globals els mostra la taula núm. 21.

Taula 21 ■ Resultats en percentatge d'alumnat que assoleix les competències bàsiques en llengua anglesa

Habilitats avaluades	% d'alumnat que assoleix la competència	
	2002	2004
Mitjana d'assoliment global	55%	54%
L10 Comprendre i interpretar la informació d'un text oral en relació amb la situació comunicativa, la informació que conté i els coneixements propis.	62%	64%
L11 Comprendre i interpretar la informació d'un text escrit en relació amb la funció i tipologia del text, la informació que conté i els coneixements propis.	48%	66%
L14 Produir un text escrit adequat a la necessitat comunicativa i al receptor, amb ordre, claredat i suficient detall, tot aplicant correctament els coneixements lingüístics pel que fa a lèxic, ortografia i estructures morfosintàctiques.	—	33%

Per a més informació, vegeu *La situació de la llengua anglesa a l'ensenyament no universitari de Catalunya* (Departament d'Ensenyament, Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 2003); *Evaluación de la enseñanza y el aprendizaje de la lengua inglesa. Educación Secundaria Obligatoria 2001. Avance de resultados* (Madrid, INCE, 2002); *Evaluación de la enseñanza y el aprendizaje de la lengua inglesa. Educación Secundaria Obligatoria 2001. Informe final* (Madrid, INECSE, 2004); *Síntesi de resultats. Competències bàsiques. Educació secundària obligatòria. Primer cicle. Curs 2001-2002* (Departament d'Ensenyament, 2003); *Síntesi de resultats. Competències bàsiques. Educació secundària obligatòria. Primer cicle. Curs 2003-2004* (Departament d'Educació, 2004).

3.3. Batxillerat

Els resultats de llengua anglesa en el batxillerat procedeixen de dues avaluacions realitzades pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu l'any 2000 i l'any 2004 en una mostra de 2.004 i 1.935 alumnes de 2n de batxillerat respectivament, procedents de 100 centres de Catalunya.

La prova, que és la mateixa en les dues avaluacions, es basa en una adaptació de proves validades de certificació de cicle elemental de les escoles oficials d'idiomes de Catalunya (EOI). D'aquesta manera es poden comparar els resultats obtinguts en els dos cicles avaluatius i, alhora, relacionar-los amb uns nivells establerts que corresponen a una certificació oficial.

La prova d'anglès de batxillerat és una adaptació de les proves de certificació de cicle elemental de les EOI.

La prova avalua diferents destreses comunicatives: la comprensió oral, la comprensió escrita, l'expressió oral, l'expressió escrita i la competència gramatical. L'expressió oral s'avalua en una submostra de 471 alumnes l'any 2000 i de 458 el 2004.

El gràfic núm. 17 mostra la puntuació mitjana en percentatge d'encerts obtinguda per l'alumnat de 2n de batxillerat l'any 2000 i el 2004, tant en les diferents habilitats avaluades com de tipus global.

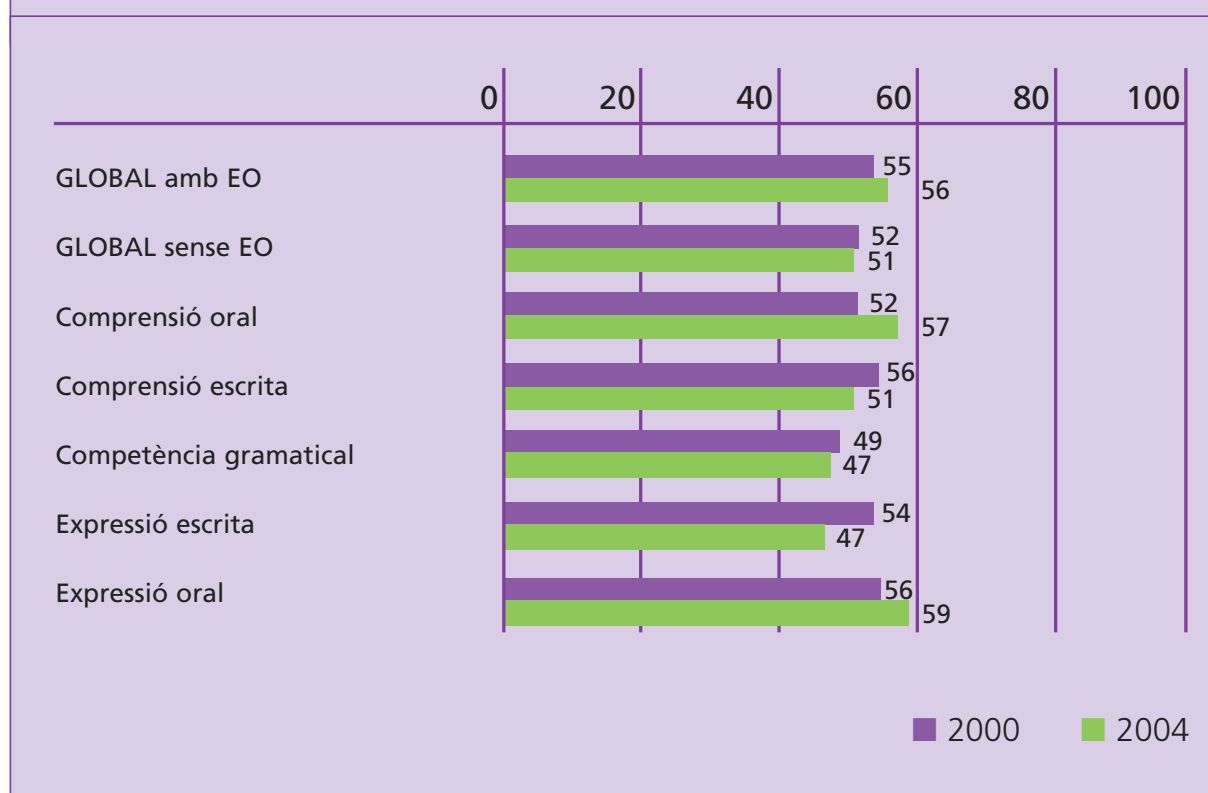
Com es pot observar, tant en l'avaluació de l'any 2000 com en la del 2004 el percentatge d'encerts es mou sempre al voltant del 50%. La nota global augmenta si s'hi inclou l'expressió oral perquè el seu pes en el conjunt de la prova (40%) és bastant superior al de la resta d'habilitats avaluades, cada una de les quals representa un 15%.

Tot i que hi ha increments i disminucions de percentatges entre els dos anys d'avaluació, només s'estableixen diferències significatives en les habilitats de comprensió oral, comprensió escrita i expressió escrita. Només els resultats de comprensió oral són més alts el 2004. Pel que fa als resultats d'expressió oral, les diferències entre els dos anys no són estadísticament significatives, ateses les dimensions reduïdes de les submostres. Tot i així, l'augment de percentatge d'encerts en l'avaluació de 2004 posa de manifest una tendència de millora.

La millora en els resultats de la comprensió i l'expressió orals del 2004 és deguda probablement al fet que el professorat dedica més temps que abans a aquest tipus d'activitats (es poden fer desdoblaments; la prova de les PAU té en compte respondre pre-

gundes relacionades amb un text oral, des del curs 2002-2003; programes com l'ORATOR, impulsat pel Departament d'Educació i Universitats, promouen activitats per a la millora de la competència lingüística a nivell oral).

Gràfic 17 ■ Puntuació mitjana en percentatge d'encerts en llengua anglesa.
Avaluació de 2n de batxillerat 2000 i 2004

Si es comparen els resultats globals obtinguts en percentatge d'encerts en les dues avaluacions de batxillerat amb els obtinguts en l'educació primària i els dos cicles d'educació secundària obligatòria per l'alumnat de Catalunya, s'observa un percentatge global d'encerts (sense comptar l'expressió oral) al voltant del 50% en totes les etapes avaluades. El resultat més alt continua essent el de l'educació primària. El percentatge d'encerts en l'expressió escrita augmenta en el batxillerat respecte als cicles educatius previs (taula núm. 22).

Taula 22 ■ Resultats globals en percentatge d'encerts (TCT) de llengua anglesa de l'alumnat de Catalunya en tots els nivells educatius avaluats

	Educació primària 2003	2n ESO 2001	4t ESO 2001	2n batxillerat 2000	2n batxillerat 2004
Comprensió oral	73%	55%	64%	52%	57%
Comprensió escrita	59%	52%	49%	56%	51%
Expressió escrita	42%	37%	44%	54%	47%
Expressió oral	—	53%	54%	56%	59%
Global (sense expressió oral)	61%	50%	51%	52%	51%

Els resultats obtinguts en cada una de les habilitats avaluades es poden relacionar amb els nivells establerts que corresponen a la certificació del nivell elemental de les EOI. Com que per assolir aquest nivell elemental cal superar, com a mínim, el 65% de la prova, la taula núm. 23 mostra el percentatge d'alumnat de 2n de batxillerat que superaria cadascuna de les habilitats avaluades segons aquest criteri.

El percentatge global d'encerts en llengua anglesa a 2n de batxillerat es mou al voltant del 50% i és inferior al resultat obtingut al final de l'educació primària.

Com es pot observar, el percentatge d'alumnat de 2n de batxillerat que superaria la nota de tall (65%) fixada en la certificació del nivell elemental de l'EOI no arriba en cap cas al 50%. I tampoc no ho fa en cap dels dos anys en què s'han aplicat les proves d'avaluació.

Taula 23 ■ Percentatge d'alumnat de 2n de batxillerat que superaria la certificació de nivell elemental de l'EOI

	2000	2004
Comprensió oral	24%	38%
Comprensió escrita	35%	30%
Competència gramatical	26%	24%
Expressió escrita	32%	27%
Expressió oral	41%	45%

Per a més informació, vegeu *La situació de la llengua anglesa a l'ensenyament no universitari de Catalunya* (Departament d'Ensenyament, Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 2003); *La llengua anglesa al batxillerat 2004. Avançament de resultats* (Quaderns d'avaluació, 2, abril 2005); *La situació de la llengua anglesa al batxillerat a Catalunya* (Departament d'Educació, Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 2005).

4. Conclusions

Les dades obtingudes en aquestes avaluacions posen de manifest que cal avançar en el disseny i l'elaboració d'uns instruments que reflecteixin de la manera més aproximada possible la realitat en tota la seva complexitat i riquesa. Cal avançar, també, en les tècniques d'anàlisi estadística dels resultats, cosa que és possible a mesura que es progressa en la cultura avaluativa.

En els propers estudis d'avaluació de les diferents etapes educatives es correlacionaran els resultats obtinguts en les diferents àrees amb variables sociolingüístiques i culturals de l'alumnat, així com amb variables de context escolar i de processos educatius dels centres per poder orientar millor les decisions generals de política educativa i les mesures específiques que poden prendre els centres educatius.

Les dades aportades aquí mostren que:

■ Llengua catalana

- Els resultats de llengua catalana obtinguts segons la teoria clàssica dels tests (TCT) mostren un percentatge global d'encerts similar al final de l'educació primària i de l'educació secundària obligatòria de l'alumnat de Catalunya.
- Els resultats de llengua catalana analitzats segons la teoria de resposta a l'ítem (TRI) –que situa l'alumnat en nivells de competència– situen un 69% de l'alumnat de primària en els dos nivells de competència intermedis.
- Els resultats de comprensió lectora en llengua catalana de l'estudi PISA 2003 situen un 59% de l'alumnat en els dos nivells de competència intermedis.
- Els resultats obtinguts en comprensió lectora en llengua catalana al final de l'educació secundària obligatòria es troben per sota de la mitjana de l'OCDE.

■ Llengua castellana

- Els resultats de llengua castellana obtinguts segons la TCT mostren un percentatge global d'encerts similar al final de l'educació primària i de l'educació secundària obligatòria de l'alumnat de Catalunya.
- Els resultats globals en llengua castellana (TCT) obtinguts per l'alumnat de Catalunya són inferiors als resultats globals obtinguts en llengua catalana, tant al final de l'educació primària com de l'educació secundària. En

El percentatge global d'encerts en llengua catalana al final de l'educació primària i de l'ESO és similar.

El coneixement de llengua castellana de l'alumnat de Catalunya és igual a la mitjana d'Espanya, tant al final de l'educació primària com al final de l'ESO.

canvi, la distribució de l'alumnat en nivells de competència (TRI) evidencia que els resultats en llengua catalana i castellana són els mateixos al final de l'educació primària.

- Els resultats globals en llengua castellana (TCT) obtinguts per l'alumnat de Catalunya són iguals als obtinguts per l'alumnat d'Espanya, tant al final de l'educació primària com de l'educació secundària obligatòria. Els resultats de llengua castellana obtinguts segons la teoria de resposta a l'ítem (TRI) en l'educació primària són iguals a Catalunya i a la resta d'Espanya.
- Comparats els resultats de competències bàsiques obtinguts per l'alumnat de primària i secundària, en l'educació primària el percentatge d'encerts és superior en llengua catalana, mentre que en l'ESO és superior en llengua castellana.

■ Llengua anglesa

- Els resultats de llengua anglesa obtinguts segons la TCT mostren un percentatge d'encerts similar (excepte en l'expressió oral) de l'alumnat de Catalunya i d'Espanya al final de l'educació primària, amb resultats molt desiguals segons les habilitats avaluades.
- Els resultats de llengua anglesa obtinguts segons la TCT mostren un percentatge d'encerts similar de l'alumnat de Catalunya i d'Espanya en el 2n i 4t curs de l'educació secundària obligatòria, amb resultats molt desiguals segons les habilitats avaluades.
- Tant en l'educació primària com en l'educació secundària destaca en negatiu el percentatge d'encerts en expressió escrita, que és molt semblant a Catalunya i a Espanya.
- Tant a Catalunya com a Espanya, el percentatge global d'encerts al final de l'educació primària i de l'educació secundària obligatòria es mou molt a prop del 50%, percentatge que és clarament inferior a l'obtingut en llengua castellana i catalana.
- L'alumnat de 2n de batxillerat (2000 i 2004) de Catalunya obté un percentatge d'encerts que també es mou al voltant del 50% en totes les habilitats de la prova. Al batxillerat no es donen les desigualtats de resultats entre les habilitats avaluades dels nivells inferiors.
- El percentatge d'alumnat de 2n de batxillerat (2000 i 2004) que obtindria la certificació del nivell elemental de l'EOI oscil·la entre el 24% i el 45% segons l'habilitat avaluada.

El coneixement de l'anglès és similar a Catalunya i a Espanya, encara que el nivell de competència és notablement inferior a l'obtingut en les altres dues llengües.

La taula núm. 24 mostra les puntuacions globals obtingudes per l'alumnat de Catalunya i d'Espanya en percentatge d'encerts en llengua catalana, castellana i anglesa. La xifra correspon al percentatge d'encerts obtingut en la puntuació global de cada una de les proves.

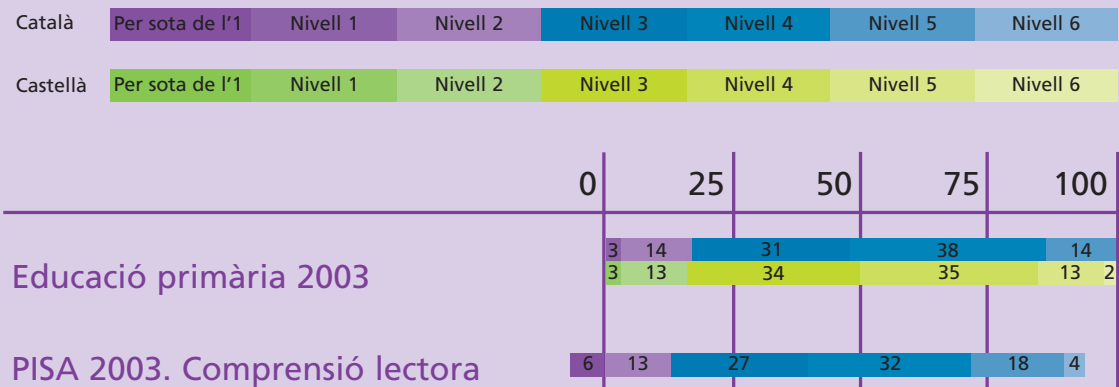
Taula 24 ■ Percentatges d'encerts en llengües a Catalunya i a Espanya

	Català	Castellà		Anglès	
		Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
Educació primària 2003	72%	65%	65%	61%	—
Educació secundària obligatòria 2000 i 2001	70%	63%	64%	2n ESO = 50% 4t ESO = 51%	2n ESO = 48% 4t ESO = 49%
2n batxillerat 2004	—	—	—	51%	—

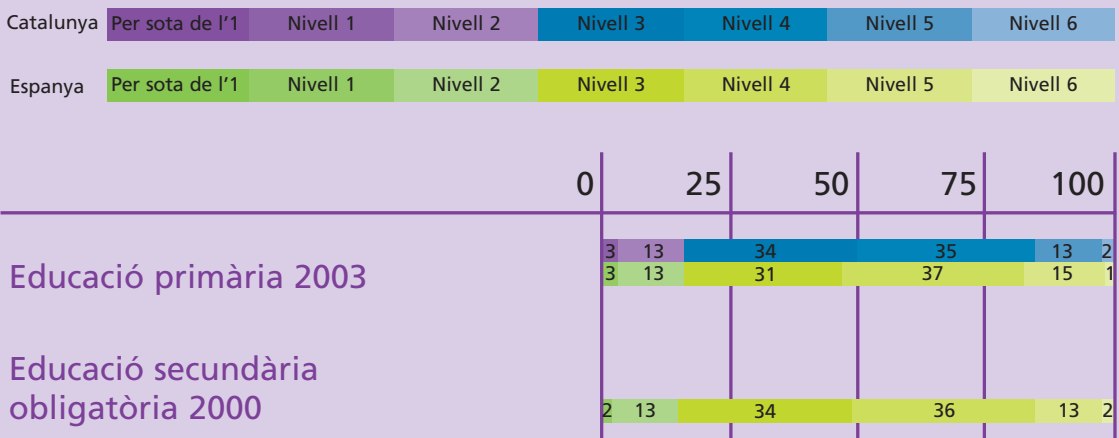
En resum, les dades de la taula núm. 24 i els gràfics núm. 18 i 19 mostren que el coneixement que té de la llengua castellana l'alumnat de Catalunya és igual al que té l'alumnat de tot l'Estat espanyol, tant al final de l'educació primària com al final de l'educació secundària obligatòria. El coneixement de l'anglès és similar a Catalunya i a Espanya, encara que el nivell és notablement inferior a l'obtingut en les dues altres llengües.

Pel que fa a la llengua catalana i castellana, una interpretació literal d'aquestes dades pot induir a creure que en les dues etapes educatives és superior el coneixement de la primera que de la segona. Cal ser prudent a l'hora de treure conclusions globals com aquesta perquè a banda que els ítems formulats en dues proves diferents no tenen sempre el mateix grau de dificultat, les proves de llengua catalana i castellana no són paral·leles sinó complementàries, cosa que pot justificar els resultats diferents obtinguts en una llengua o en l'altra. A més a més, les dades que fan referència a competències bàsiques (taula núm. 25) mostren que el coneixement del castellà és superior al del català, almenys en l'educació secundària obligatòria.

Gràfic 18 ■ Percentatges d'alumnat de Catalunya situat en els diferents nivells de competència en llengua castellana i catalana

Gràfic 19 ■ Percentatges d'alumnat d'Espanya i Catalunya situat en els diferents nivells de competència en llengua castellana

Taula 25 ■ Percentatges d'alumnat de Catalunya que assolix les competències bàsiques en les diferents llengües

	Català		Castellà		Anglès	
	2001	2003	2001	2003		2003
Educació primària						
GLOBAL escrita	70%	76%	67%	75%		—
GLOBAL oral	88%	92%	78%	84%		—
Comprensió oral	—	—	—	—		86%
Expressió oral	—	—	—	—		82%
	2002	2004	2002	2004	2002	2004
Educació secundària obligatòria						
	62%	68%	73%	72%	55%	54%

No s'ha d'oblidar, tampoc, que els resultats de les avaluacions vénen sempre condicionats per les dades de context socioeconòmic i cultural que per raons d'espai no s'han inclòs aquí (es poden consultar en la bibliografia indicada a cada apartat). És evident que la realitat lingüística de Catalunya és complexa, rica i dinàmica: el sistema educatiu ha de tenir en compte cada vegada més la nova immigració present a les aules, així com la necessària potenciació de l'anglès en una societat globalitzada com la nostra.